

Dle rozdělovníku

Váš dopis Zn.:
ze dne: 5. 9. 2024 a 8. 9. 2024

Praha, (datum uvedeno v doložce e-podpisu)
Č.j.: MZDR 24071/2024-3/OVZ

MZDRX01T9ZLH

Žádost o informace ohledně stanovených limitů pro kovy v pitných vodách

Vážená paní,
Vážený pane,

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) a krajské hygienické stanice (dále jen „KHS“) obdrželi Váš dopis, ve kterém žádáte o vyjádření ke stanovení limitů některých prvků v pitné vodě. MZ jako ústřední orgán ochrany veřejného zdraví odpovídá tímto dopisem i za všechny obeslané KHS, kterým je nadřízen.

Rozumíme a respektujeme, že se obáváte o své zdraví a příznivé životní a pracovní podmínky. Nicméně důvody a důkazy, které jste nám zaslali, jednak žádnou příčinu ke znepokojení nezavdávají, jednak v hlavním předmětu, tj. čistotě venkovního ovzduší, směřují na oblast, která není v kompetenci rezortu MZ a rovněž ani KHS, na které se svými dopisy také obracíte, nýbrž Ministerstva životního prostředí.

Je nutné upozornit, že je v příloze Vašeho dopisu bohužel uvedena zcela zásadní chyba, kdy jsou limitní hodnoty uvedeny v jednotkách mg/l a výsledky pak v µg/l, takže opticky se zdá, že výsledky překračují limity, což však není pravda (s jednou drobnou výjimkou, kterou je nepatrné a zdraví neohrožující překročení limitu pro mangan u jedné studny, které však není způsobeno znečištěním ovzduší, ale jedná se o přirozený výluh z hornin místního podloží).

Tato odpověď byla konzultována se zástupci Státního zdravotního ústavu z oddělení hygieny vody. Údaje o zdravotních důsledcích vybraných kovů se týkají buď požití koncentrovaných látek nebo expozice z pracovního prostředí, ale nikoliv expozic

z životního prostředí (ať už skrze ovzduší nebo pitnou vodu), které jsou řádově mnohem nižší a které nedosahují účinných prahových koncentrací.

Nevyjadřujeme se k toxickým účinkům radioaktivních forem stroncia, které mohou mít bezprahové působení, protože hodnocení zdravotních rizik z radioaktivity a potřebná opatření jsou v kompetenci jiného rezortu, a to Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (dále jen „SÚJB“).

Jednotlivé ukazatele, které v dopisu uvádíte, lze komentovat takto:

Baryum bylo součástí národních požadavků na kvalitu pitné vody v ČR v letech 1991 – 2000 (viz norma ČSN 75 7111) s limitní hodnotou 1,0 mg/l (WHO dnes doporučuje limit 0,7 mg/l). Protože ale naprostá většina nálezů byla pod mezí stanovitelnosti a nálezy nad ní nepřesahovaly jednu pětinu limitu, bylo zařazení barya do nové vyhlášky na pitnou vodu v roce 2000 vyhodnoceno jako neodůvodněné. V případě lokálního výskytu a jeho nálezů v pitné vodě se postupuje podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to konkrétně dle § 4 odst. 5. Na základě tohoto ustanovení je provozovatel vodovodu povinen oznámit nález látky, která nemá stanovený limit vyhláškou č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů, a pokud by koncentrace ohrožovala zdraví, KHS stanoví rozhodnutím závazný limit a povinnost sledování.

Stroncium není z hlediska jeho chemické toxicity považováno v pitné vodě za zdravotní problém, protože jeho výskyt je tak nízký, že nedosahuje účinného prahu (dávky). Otázky jeho radioaktivity jsou v kompetenci SÚJB, a to dle atomového zákona č. 263/2016 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky.

Hliník – jeho zdrojem v pitné vodě jsou zbytky solí (koagulantů na bázi hliníku), které se mohou na některých úpravárnách používat k úpravě surové povrchové vody. Výsledky monitorování však neukazují, že by byl problém s nedodržováním limitu pro hliník v pitné vodě (viz <https://szu.cz/temata-zdravi-a-bezpecnosti/zivotni-prostredi/kvalita-vody/pitna-voda/monitoring-pitne-vody/>). Rozhodně se však nejedná o formu nanočástic. Pokud by se nějaké nanočástice v pitné vodě vyskytly, jejich koncentrace by byly tak nízké, že by je žádná současná laboratorní aparatura nebyla schopná detekovat.

Mangan – v podzemních pitných vodách se (často spolu se železem) vyskytuje zcela přirozeně, protože je přítomen v horninách v podloží. Jeho limit je stanoven nikoliv z hlediska zdravotního, ale senzorického (aby nezpůsobil nepříjemnou chuť nebo

žlutou barvu vody). Zdravotně odvozený limit by byl vyšší (tedy mírnější) než ten stávající, senzorický.

Vápník, hořčík a lithium – v koncentracích, které se mohou v pitné vodě vyskytnout, mají všechny tři prvky pro zdraví benefitní (tedy prospěšnou) funkci, protože působí preventivně proti vzniku kardiovaskulárních i jiných chorob, výskyt lithia v pitné vodě je pak v některých studiích spojován s nižší incidencí sebevražd v zásobované populaci. Legislativa pro vápník a hořčík nastavena tak, aby se tyto žádoucí prvky z vody neodstraňovaly – anebo pokud je to z technických důvodů nutné, aby v upravené vodě zůstalo jejich definované minimum.

Na závěr konstatujeme, že výchozím dokumentem pro stanovení ukazatelů a limitů pro pitnou vodu je Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2184 ze dne 16. prosince 2020 o jakosti vody určené k lidské spotřebě (přepracované znění). Evropská komise prostřednictvím této směrnice stanovila minimální rozsah ukazatelů, které je nutné v pitné vodě sledovat. Některé stanovené limity byly oproti směrnici v národní úpravě odůvodněně zpřísněny. Naopak zmírnění požadavků uvedená směrnice neumožňuje.

S pozdravem

Matyáš Fošum

ředitel Odboru ochrany veřejného zdraví
a zástupce hlavního hygienika ČR

v z.

Ondřej Fries

vedoucí Oddělení hygieny obecné a komunální
a zástupce ředitele Odboru ochrany veřejného zdraví
podepsáno elektronicky

Příloha:

- iniciační dokument

Rozdělovník:

- Leitnerová Dita, Čistá obloha, voda i půda z.s., Běloveská 1592, 54701 Náchod, DS: *qmw7f6r*
- Robin Goll, Lhotky 21, 54701 Kramolna, DS: *mas55n5*
- David Hloušek, david_hlousek@seznam.cz

Na vědomí:

- všem krajským hygienickým stanicím a Hygienické stanici hl. m. Prahy

